

Forum
4 Czerwca

NIE DZIADURZMY!

czyli językowy savoir-vivre ●
wobec osób starszych

KOMITET
DO SPRAW
POŻYTKU
PUBLICZNEGO

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Rządowy Program
Fundusz Inicjatyw
Obywatelskich
na lata 2021-2030

NOWE FIO

**SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU
WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH
NOWEFIO NA LATA 2021-2030**

Dziadurzenie to specyficzny język, jakiego młodzi używają w kontaktach z osobami starszymi. Przypomina mowę do małych dzieci.

Charakterystyczne cechy dziadurzenia to między innymi uproszczony język, zbyt częste używanie zdrobnień, posługiwanie się frazami w rodzaju „jak się dzisiaj czujemy” lub „czy zjedliśmy już obiadek” zamiast „jak się pani czuje”, „czy zjadł pan obiad”.

Częste jest też zwracanie się do niespokrewnionych osób na „ty” lub „babcia”, „dziadek” oraz przerywanie wypowiedzi osoby starszej, by samemu dokończyć zdanie, zamiast pozwolić osobie starszej na swobodną wypowiedź.

Występuje w relacjach rodzinnych i instytucjonalnych m.in. w szpitalach, placówkach opiekuńczych, urzędach.

Osoby starsze systematycznie doświadczające dziadurzenia szybciej rezygnują ze społecznej aktywności, mają niższą samoocenę, gorzej przebiegają u nich procesy poznawcze. Czują się obywatelami drugiej kategorii, ludźmi pozbawianymi podmiotowości.

Dziadurzenie narusza jedno z podstawowych praw człowieka, jakim jest prawo do godności.

Raport *Zjawisko dziadurzenia z perspektywy osób starszych. Komunikacja protekcyjna* przygotowany przez Stowarzyszenie Forum 4 Czerwca w 2024 roku wskazuje, że 55% osób w wieku 60+ doświadczyło osobiście komunikacji protekcyjnej – dziadurzenia.

Daj kochaniutka te rachunki, poszukam, będzie szybciej.

Nie zwracaj się do osób starszych poufale.
„Kochaniutka”? – przecież nie znasz tej pani.
I skąd wiesz, który rachunek pani chce opłacić?

Wolę, kiedy nieznajomi zwracają się do mnie „proszę pani”. Chcę opłacić rachunek za telefon. To ten blankiet.

Używaj form „pani”, „pan” zwracając się do osób starszych. Nie ponagłaj. Starsza Pani wie, w jakiej sprawie przyszła i który rachunek powinna podać.

Niech dziadek poczeka.
Pomogę te zakupy
zanieść do domu.

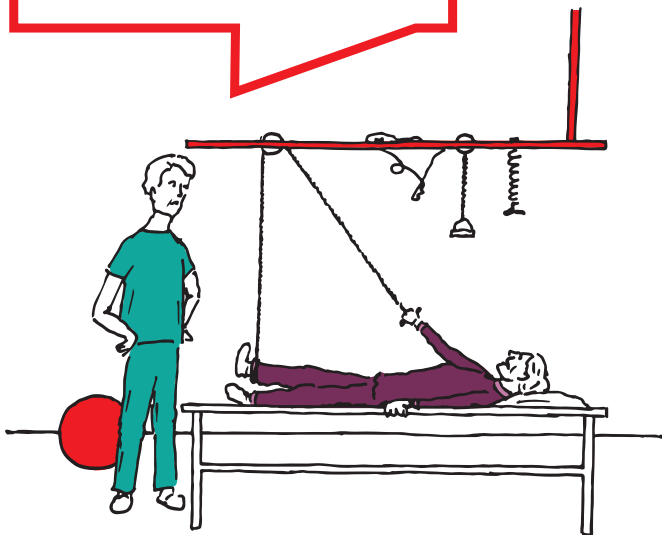
Chciałeś dobrze, a wyszło nie najlepiej.
„Niech dziadek” – skąd ci to przyszło do głowy?!
Przecież ten pan nie jest twoim dziadkiem.

Dziadek?
Przecież on
nie jest moim
wnukiem.
Dlaczego tak
do mnie
mówi?

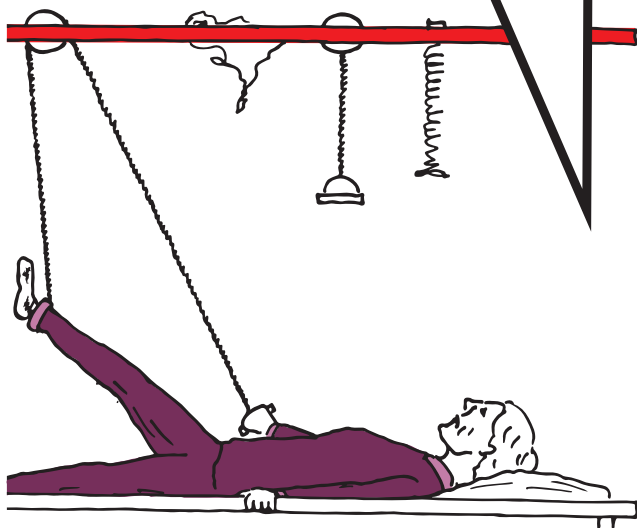
Nie mów „babcia”, „dziadek”, gdy zwracasz się do nieznajomych / niespokrewnionych starszych osób. Odnoś się do starszych ludzi z szacunkiem. Używaj form „proszę pani”, „proszę pana”.

Podciągamy nóżkę
w górę. Trzymamy
proste kolanko.

Dlaczego zwracasz się do osoby starszej
w liczbie mnogiej? I po co tyle zdrobnień?
Nie traktuj osoby starszej jak dziecka.

Podciągamy? Trzymamy?
To Pan też będzie ćwiczył?

„Proszę podciągać nogę i dopilnować by była prosta w kolanie” – tak powinna brzmieć instrukcja wykonywania ćwiczenia.

Pani ojciec
powinien złożyć
w naszym
urzędzie dwa
zaświadczenia.

Ze sprawą do urzędu
przyszedł ten starszy pan,
a nie jego córka.

Skoro to ja mam
złożyć zaświadczenia,
to dlaczego pan
zwraca się do mojej
córkę, a nie do mnie?

Gdy do urzędu przychodzi załatwić coś
starsza osoba, zwracaj się bezpośrednio do niej,
a nie do osoby jej towarzyszącej.

No i jak? Apetyt nam dopisuje?
Zjedliśmy obiadek?

**Nie zwracaj się w ten sposób do starszych osób.
Twój pacjent nie jest małym dzieckiem, tylko osobą
dorosłą – tyle że dużo starszą od ciebie.**

„Zjedliśmy? – użyła pani liczby mnogiej, więc jak sądzę pyta pani o mój i o swój obiad. Nie wiem, czy pani zjadła. Ja swój zjadłem i była to duża porcja. Więc był to raczej obiad niż obiadek.

„Czy zjadł pan dziś obiad?”
– tak powinno brzmieć
właściwie zadane pytanie.

Pokazałam
tej urzędnicze
dowód osobisty,
a ona... a ona
powiedziała, że...

...kończy się jego
ważność. Tak,
wiem. Zresztą
mówiłam ci o tym.

**Nie przerywaj starszej osobie,
gdy chce coś powiedzieć.
Nie kończ „za nią” jej wypowiedzi.**

Znowu mi
przerywasz...
Nic takiego
nie mówiła...
Powiedziała tylko,
że... że w gminie
otwierają Klub
Seniora i... i spytała...
czy chciałabym
się zapisać.

Pozwól wypowiedzieć się osobie starszej.
Skąd wiesz, czym chciała się z tobą podzielić?

Dołącz do kampanii przeciwdziałania dziadurzeniu!

Informacje i materiały znajdziesz na stronach:
www.4czerwca.org | www.dziadurzenie.org

oraz na fb:

4 Czerwca | Dziadurzenie

Masz pytanie, napisz:

forum@4czerwca.org

Poradnik powstał w ramach projektu
„Język – Godność – Starość – dobre praktyki”
realizowanego przez **Forum 4 Czerwca**

opracowanie graficzne: **Tomasz Kochelski** | rysunki: **Andrzej Machowski**

druk:

arsa
pasja & kolor

ul. Pojezierska 90, 91-341 Łódź

T: +48 42 633 02 52 | E: arsa@arsa.net.pl | www.arsa.net.pl

**SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU
WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH
NOWEFIO NA LATA 2021-2030**